

Carel Stolker: 'Breng alle opvattingen bij elkaar, vecht het uit, en zeg er dan verstandige dingen over.' Foto's: Suzanne van de Kerk

CAREL STOLKER

De rector die de bliksem laat inslaan

Door [Joppe Gloerich](#) - 27 juni 2018

Ook voor controversiële ideeën moet ruimte zijn op universiteiten, vindt de Leidse rector magnificus Carel Stolker. Hij wil stevig debat. *Elsevier Weekblad* liep maanden met hem mee en zag hoe hij gestalte geeft aan zijn missie: radicale meningsvrijheid.

Goedgeluimd en enigszins geïmponeerd betreden PVV-Tweede Kamerlid Harm Beertema en zijn medewerker op een warme middag in april de kamer van Carel Stolker (64). De rector magnificus van de Universiteit Leiden staat al op ze te wachten in het ruime vertrek, dat uitkijkt op het Rapenburg. Beertema, onderwijswoordvoerder van de PVV-fractie, komt

praten over het toenemende aantal buitenlandse studenten in Nederland. Zeer onwenselijk, vindt Beertema (66), ook gezien de opmars van het Engels als academische voertaal.

Carel Stolker

Geboren op 23 juni 1954 in Leiden

1974 Studie rechten, Rijksuniversiteit Leiden

1979 Docent privaatrecht, Leiden

1988 Promotie in Leiden op proefschrift over medische aansprakelijkheid

1991 Docent University of California in San Francisco

1997 Hoogleraar privaatrecht, Leiden

2005 Decaan rechtenfaculteit, Leiden

2013-heden Rector magnificus, Leiden

Stolker is tevens rechter-plaatsvervanger in Haarlem en raadsheer-plaatsvervanger in Den Bosch. Hij is getrouwd en heeft drie dochters.

Beertema is verheugd dat hij mag langskomen bij de oudste universiteit van Nederland. ‘U bent de enige rector die ons uitnodigt,’ zegt hij, en kijkt eens rond. ‘En dan ook nog op de mooiste universiteit: die van Paul Cliteur en Afshin Ellian.’ Beide islamkritische rechtsgeleerden liggen goed bij de PVV. Stolker lacht en strijkt over zijn universiteitsdas. ‘Nou,’ zegt hij, ‘we hebben hier nog wel wat anderen rondlopen hoor.’ Tevreden lopen de PVV’ers een uurtje later naar buiten. De zonnebril gaat op, hun klacht is gehoord.

Dat uiterekend de Leidse rector tijd maakt voor een parlementariër van de PVV, is geen toeval. Als geen andere Nederlandse universiteitsbestuurder opent Stolker de poorten van zijn academie voor alle denkbare opvattingen, dus ook voor omstreden geluiden van de politieke flanken. Als hij íets niet wil, is het een universiteit met alleen denkers met gangbare ideeën die gelijkgestemden om zich heen verzamelen.

Radicale meningsvrijheid niet vanzelfsprekend

Stolker is ook niet van zins zijn universiteit ten prooi te laten vallen aan een trend die oprukt in de Angelsaksische wereld. Daar ontmoeten controversiële – lees: ‘rechtse’ – wetenschappers en sprekers soms zo veel weerstand dat universiteiten hen maar liever weren. In veel andere steden, ook Nederlandse, gaat het debat verloren in het streven de universiteit in te richten als behaaglijke plek voor iedereen, een *safe space*, waar studenten en ook docenten niet worden geconfronteerd met opinies en feiten die ze als kwetsend kunnen ervaren. De Leidse rector laat zich daarentegen leiden door een geheel andere missie: radicale meningsvrijheid.

Dat die niet vanzelfsprekend is, bleek toen vorig jaar een Leidse studievereniging Thierry Baudet uitnodigde voor een lezing. In de zaal bemoeilijkte een groep docenten de in Leiden gepromoveerde politicus het spreken.

In de Pieterskerk met studenten van de Veerstichting

Dat ging Stolker te ver. Tijdens de diesviering in februari, het verjaardagsfeest van de universiteit, verklaarde hij in een volle Pieterskerk waarom hij zijn wetenschappers, controversieel of niet, nooit tot de orde zal roepen omwille van hun opvatting. En als studenten Baudet, of wie dan ook, uitnodigen: prima. Wees niet bang voor de provocatie of voor het nieuwe, drukte Stolker zijn gehoor op het hart. ‘Laat de bliksem inslaan, en beheers haar effecten.’

De toespraak groeide uit tot een soort protocol. *Times Higher Education*, een van 's werelds belangrijkste media over hoger onderwijs, plaatste een vertaling op de homepage. Daarmee kwam er internationale aandacht voor een pleidooi dat vrij logisch past op Stolkers cv. Jaren geleden al, als decaan van de rechtenfaculteit, rehabiliteerde hij bijvoorbeeld de verguisde criminoloog Wouter Buikhuisen en leidde hij een explosief debat over de Deense Mohammed-cartoons in goede banen.

Raad van Decanen in Curatorenkamer. Rechts naast Stolker: rechtendecaan Joanne van der Leun

Grimmige krachten van de wetenschap

Enkele maanden na zijn dies-lezing, in de tuin van het bestuursgebouw, vat Stolker zijn boodschap nog maar eens samen. ‘Schuw de knallende debatten en onorthodoxe sprekers niet. Bij twijfel: wél doen. Tegenstellingen moet je opzoeken, niet maskeren.’ Dan, plechtig: ‘Er is geen mooier ding dan de universiteit. Het is een juweel.’

Maar dat juweel wordt bevochten, weet Stolker inmiddels. Als hoogste gezag wordt hij steeds vaker geconfronteerd met de grimmige krachten rondom de wetenschap. Dat komt deels doordat de ideologische tegenstellingen groot zijn op zijn universiteit, en doordat onder Stolkers bewind niemand wordt geacht zijn mening te verbergen.

Op polemieken noch activisme rust een taboe, en de scherpste meningen in het debat zijn dan ook opvallend vaak geworteld in de Leidse universiteit. Zo wijzen of wezen Cliteur, Ellian, Hans Jansen en Machteld Zee op de onwenselijke eigenschappen van de (radicale) islam, en zijn Geerten Waling, Andreas Kinneging en Bastiaan Rijpkema vertolkers van het conservatievere geluid.

Vaak lijnrecht tegenover hen staan bijvoorbeeld arabist Maurits Berger en de historici Leo Lucassen en Nadia Bouras. Het gezelschap, weliswaar niet allemaal even actief, vormt een bont circus dat al debatterend, twitterend, kibbelend en bloggend langs media en collegezalen trekt.

Carel Stolker heeft het er maar druk mee. Want wanneer een van zijn mensen zich weer eens heeft laten gelden in de media, is het een kwestie van tijd voordat de rector boze brieven, e-mails of twitterberichten krijgt. Soms wordt hij zelfs op de markt aangesproken. De strekking: ontsla die Paul Cliteur toch eens! Of: roep zo'n Leo Lucassen eens tot de orde!

Bart Braun

@bart_braun

Elke keer als iemand aan de Leidenuniv iets opvallends doet, roept Twitter de rector ter verantwoording. Zullen we afspreken dat als jullie een keer een probleem hebben met mij, jullie gewoon bij mij komen klagen en mijn eindbaas [@CarelStolker](#) er buiten laten?

11:32 - 21 jun. 2018

15 Andere Tweets van Bart Braun bekijken

“We hadden een dagtaak aan het beantwoorden van boze brieven”

Elke brief wordt netjes beantwoord. ‘We hadden er op een gegeven moment een dagtaak aan,’ verzucht Stolkers woordvoerder Caroline van Overbeeke. Het antwoord is altijd hetzelfde: alle begrip voor uw boosheid en komt u gerust langs, maar het vrije woord is hier heilig. Stolker: ‘Als je, zoals ik, “radicale” meningsvrijheid nastreeft, haal je ook heel veel vreemde meningen binnen. Maar moet je daarom de vrijheid opgeven?’

Weinig bijval van andere rectoren

Van de rectoren van andere universiteiten kreeg hij na zijn dies-lezing maar weinig expliciete bijval, vertelt Stolker later aan de grote tafel in zijn kamer. In de rectoren-appgroep gaat het vooral over promotiereglementen en andere prozaïsche zaken. Misschien, denkt hij, klinkt zijn pleidooi te vanzelfsprekend. Op de barricade voor de vrijheid – kennelijk is het voor anderen een open deur. En dat zou het ook moeten zijn.

‘Dus toen dacht ik: de Leidse universiteit is het oudste meisje van het gezin, ik doe het lekker zelf.’ Het scheelt nogal dat hij inmiddels in zijn tweede termijn als rector zit. ‘Ze gaan me nu toch niet meer ontslaan.’

Hoe relevant Stolkers zorgen zijn, en hoe complex het probleem, blijkt wel uit de e-mails die hij krijgt van studenten die zich genuilkorfd voelen. De rector toont op zijn telefoon een mailtje van een student die zichzelf ‘gematigd rechts’ noemt. Stolker: ‘Hij voelt zich kennelijk niet vrij om tijdens colleges een discussie te beginnen over, bijvoorbeeld, de zin en onzin van de Verenigde Naties.’ Zulke klachten zijn er aan de rechterkant én aan de linkerkant, benadrukt de rector. Het zit hem absoluut niet lekker.

Benaderbare man

Carel Stolker is totaal vergroeid met de Leidse universiteit. Al ruim vier decennia is hij verbonden aan de academie in de stad waar hij werd geboren en al zijn hele leven vrijwel ononderbroken woont. Hij studeerde er rechten, promoveerde er, werd er achtereenvolgens hoogleraar privaatrecht, decaan en, in 2013, rector magnificus en voorzitter van het college van bestuur.

Leidenaar en Leienaar: Stolker is totaal vergroeid met de universiteit in de stad waar hij is geboren en al zijn hele leven vrijwel onafgebroken woont

In Leiden staat Stolker bekend als een benaderbare man. Een Leidenaar en een *Leienaar*. Het is een bekend beeld: de rector die met wapperende jaspanden van faculteit naar faculteit fietst, flink doortrappend wegens zijn volle agenda. Onlangs nog botste hij in de haast op een student. Autorijden doet hij niet; forens is hij nooit geweest.

Als Stolker echt even ongestoord wil werken, verlaat hij zijn kamer en zoekt een plekje tussen de studenten in de universiteitsbibliotheek. Hun geroezemoes werkt inspirerend. Nu en dan is er iemand die hem herkent van een praatje, van de paardenkoets waarmee hij tijdens Leidens Ontzet wordt rondgereden, of van een van vele borrels waar Stolker zijn gezicht laat zien – al maakt hij het niet vaak meer zo laat als in zijn jaren als decaan.

Overal langsfietsen

Een scherp ideologisch profiel heeft Stolker niet. Dat is ook een voordeel: niemand rekent hem tot het kamp van de vijand. ‘Mijn hele leven al lid van het CDA, maar dan wel pro-Europa,’ zo omschrijft de rector zichzelf. Hoogleraar Europees recht Rick Lawson (53) kent hem goed. Hij volgde Stolker in 2011 op als rechtendecaan. ‘Leidse wetenschappers herkennen in hem een voorman. Toen Carel net begon als rector is hij bij alle instituten en laboratoria langsgefietst. Overal bleef hij hangen, zijn vrouw heeft hem weken niet gezien.’

Stolker is grenzeloos gefascineerd door wat er allemaal wordt uitgespookt in al die uithoeken van de universiteit. Dat is te zien bij een kennismaking met een vijftal nieuwe hoogleraren – het liefst zou hij al zijn 650 hoogleraren herkennen op de markt. Stolkers wijzende vinger gaat rond. ‘Vertel, vertel, wat gebeurt er bij jou?’

Aan de muur hangt een portret van Rudolph Cleveringa, de hoogleraar die in 1940 in de bres sprong voor Joodse collega's en een moreel ijkpunt vormt. Ernaast een foto waarop studenten Stolker jonassen.

“Je moet natuurlijk niet te pas en te onpas komen opdraven. Dan word je een dr. Clavan, dat typetje van Koot en Bie’

De rector stampert er ook nog wat principes in. ‘Breng alle opvattingen bij elkaar,’ zegt hij, de vuisten tegen elkaar stotend. ‘Vecht het uit. En zeg er vervolgens verstandige dingen over.’ Wetenschappers die met hun niet altijd even genuanceerde mediaoptredens de reputatie van de universiteit schaden? Stolker ligt er niet wakker van. ‘Nou ja, je moet

natuurlijk niet te pas en te onpas komen opdraven. Dan word je dat typetje van *Koot en Bie*, dr. Clavan, en dat zou ieders nachtmerrie moeten zijn.’

Safe space

De drang om controversiële opvattingen buiten de universiteit te houden, heeft vele verschijningsvormen. Soms begint het met goede bedoelingen. Zo zijn op diverse Nederlandse universiteiten *diversity officers* aangesteld om te zorgen dat iedereen zich er thuisvoelt. Maar ook hun takenpakket is niet zelden zelf weer onderwerp van strijd. In dergelijke discussies valt vroeg of laat de term ‘inclusiviteit’. Dat begrip biedt beschutting, maar is soms ook de leus waarmee universiteiten worden gereduceerd tot plekken waar toch vooral niemand bang hoeft te zijn voor kwetsende meningen.

In de Angelsaksische wereld speelt het al langer. Op de University of California in Berkeley, bakermat van menige studentenbeweging, zijn er stromingen die politiek-correcte opvattingen willen scheiden van niet-politiek correcte. De komst van de twee omstreden rechtse sprekers Milo Yiannopoulos en Ann Coulter leidde er tot intimidatie, brandstichting en rellen.

Op sommige andere Amerikaanse en Britse universiteiten worden *trigger warnings* afgegeven: waarschuwingen voor mogelijk aanstootgevende gebeurtenissen. Na zo’n waarschuwing kunnen studenten zich spoeden naar een *safe space*, waarin geen boosaardige geluiden binnendringen.

Zo ver laat Stolker het niet komen. Via collega’s in Californië informeert hij zich over de gebeurtenissen in Berkeley. Ja, zijn universiteit moet streven naar gelijke man-vrouwverhoudingen en naar een personeelsbestand waarin allerlei culturele achtergronden zijn vertegenwoordigd. En ja, het moet er veilig zijn. Maar dan fysiek veilig, niet intellectueel veilig.

Wat hem betreft, betekent diversiteit ook dat iedereen welkom is om zijn opvattingen te verkondigen. Onder de voorwaarde dat er gelegenheid is voor weerwoord. Wie onzin verkoopt, gaat vanzelf kopje onder in het debat – dat is de zelfreinigende werking van de vrije marktplaats van ideeën.

Stolker: ‘Viktor Orbán? Laat maar komen. Erdogan? Lijkt me geen probleem. Het is heel gevaarlijk wanneer *freedom of speech* wordt geïnterpreteerd als *freedom from speech*. Maar het mag uiteraard niet strijdig zijn met de wet, fysieke veiligheid moet gegarandeerd zijn, en het debat open en fatsoenlijk.’ Via discussie tussen uitersten kun je de bliksem

geleiden, het denken stimuleren en het publiek informeren, vindt Stolker. En de universiteit is van oudsher de plek voor zo'n georganiseerde ideeënstrijd.

Stolker in zijn kamer aan het Rapenburg. 'Wij rectoren zijn te veel bestuurders geworden. We mogen best wat primairder denken, vanuit de reflex reageren'

“Er is zelfs een keer een runderrib door het Groot Auditorium geslingerd'

Klopt, zegt emeritus hoogleraar en universiteitsbiograaf Willem Otterspeer (67) aan de overkant van het Rapenburg. 'Gekrakeel was er altijd, al dan niet als bijvangst. Er schijnt bij een promotie zelfs een keer een runderrib door het Groot Auditorium te zijn geslingerd.'

Stolker houdt zijn pleidooi niet voor de bühne, zegt Otterspeer. 'Hij heeft het ook weleens voor mij opgenomen, toen ik in een flinke polemiek was beland. Carel bezit het talent om de boel zo te organiseren dat er wel debat is, maar dat dat niet ontspoot.'

Niet iedereen was blij met Stolkers toespraak tijdens de dies natalis. Onder de kop 'Een klap in ons gezicht' schreven vier Leidse historici een brief in het universiteitsblad *Mare*.

Stolker's waarschuwing dat altijd maar 'voorkomend en inclusief' zijn het debat in de weg staat, is volgens de vier vrouwen een 'misvatting van kolossale proporties'. Een universiteit die openstaat voor iedereen, ongeacht kleur of geslacht, zorgt volgens hen juist voor kwaliteit. En waarom noemde Stolker in zijn toespraak slechts mannelijke wetenschappers bij naam?

De rector nodigde de vier direct uit voor een kroeggesprek in Café Barrera. Stolker: 'We spraken ook over de gedachte die ik opperde: "Als je me met een pistool op de borst vraagt: diversiteit van meningen of inclusiviteit, dan ga ik voor diversiteit." Maar ik begrijp ook het ongemakkelijke gevoel van de historici dat je rector jouw zorgvuldig opgebouwde communitygevoel omver komt gooien. Zo moet het natuurlijk ook niet.'

Begin juni gaat het gesprek verder. Ook Paul Cliteur, Leo Lucassen en Nadia Bouras schuiven aan. De rector krijgt het even lastig als hem wordt gevraagd waarom hij het een tijdje geleden nodig vond om te reageren op een blog van Bouras. Hij was toch zo van de vrijheid? Stolker: 'Ja, nou... ik vond het wel wat erg simpel wat ze schreef.' Hij lijkt zich, bitterbal in de hand, wat betrappt te voelen. Cliteur (62) helpt hem: 'Je trekt te snel het boetekleed aan, Carel.'

Gesprek over diversiteit, met van links af: Paul Cliteur, Suze Zijlstra, Nadia Bouras, Carel Stolker, Larissa Schulte Nordholt en Leo Lucassen

Kwaliteiten gaan boven politieke ideeën

De emoties lopen hoog op wanneer het over Cliteurs politieke besognes gaat. Hij leidt het wetenschappelijk instituut van Forum voor Democratie (FvD). ‘Wat is nou het probleem?’ zegt Cliteur, die zichtbaar in zijn element de aanvallen pareert. ‘Ik ga heus niet met een FvD-petje voor de collegezaal staan.’

Alleen de kwaliteiten als wetenschapper tellen, bezweert Lucassen. Niet zijn politieke ideeën. Nadia Bouras: ‘De universiteit is toch ook een plek van ontmoeting?’ Cliteur: ‘Jaja. Waarom is er bij jullie, bij geschiedenis, dan zo weinig ruimte voor afwijkende meningen?’ Lucassen houdt vol: ‘De meningen zijn bij ons juist zéér divers.’

Carel Stolker
@CarelStolker

Paul Cliteur is er een van het debat en totaal niet van stenen.
Geen zorgen dus!

Dr Maartje Janse @MaartjeJanse
Antwoorden op @NadiaBouras

De beeldtaal suggereert idd dat opgeroepen word tot verzet in de vorm van stenen gooien, of zie ik dat verkeerd? Een oproep tot gewelddadig verzet tegen docenten door een collega? Hoogleraar nog wel? Schokkend. Hoe beschermt de universiteit ons tegen deze waanzin? @CarelStolker ?

17:28 - 20 jun. 2018

2 Andere Tweets van Carel Stolker bekijken

De rector slaat het allemaal geamuseerd gade. Hij en zijn woordvoerder lopen als laatsten weer naar buiten. ‘Had best nog wat pittiger gemogen hè?’ zegt ze, en Stolker knikt instemmend. In het voorbijgaan steekt John van de receptie zijn duim op. Wat hij van de rector vindt? ‘Wereldgozer.’

Als Stolker, terug op zijn werkkamer, uit het raam kijkt, kan hij het steegje zien waar ooit Arminius woonde. Over die zestiende-eeuwse theoloog en zijn collega Gomarus gaat een van Stolkers favoriete anekdotes.

Beide geleerden waren door de universiteit aangesteld als professor, juist ook wegens hun uiteenlopende opvattingen. Hun religieuze geschil ontketende een nationale strijd tussen Rekkelijken en Preciezen. Het toeval wilde dat de percelen van Arminius en Gomarus aan

elkaar grensden, en volgens de overlevering kwam het tot schermutselingen tussen beide achterbannen. Er werd een hoge schutting geplaatst, maar het debat moest doorgaan, oordeelde de academie. Ongeveer zoals toen, maar dan zonder de knokpartijen en het schisma, wil Carel Stolker dat het gaat in Leiden.

Trucje

Stolker, getrouwd met een oncologie-verpleegkundige met wie hij drie dochters kreeg, komt uit een katholiek gezin. Hij was naar eigen zeggen een ‘extreem slechte’ scholier. Tweemaal bleef hij zitten, om uiteindelijk met een pretpakket te slagen op het Bonaventura College. Pas op de universiteit kwam er schot in de zaak. Hij ontwikkelde zich tot een man van de rede: veel praten, goed luisteren, stevig debatteren. ‘Er loopt een rechte lijn van praters van mijn vader, die psycholoog was, naar mijn oudste dochter, die advocaat is.’

“Ik had ook kunnen denken: laat gaan, het is zaterdagavond. Maar nee, hoppa, zeggen wat je vindt’

Een universiteit leiden, is voor veel bestuurders vooral *managen*. De boel bij elkaar houden, vertrouwen kweken, niemand afschrikken. Stolker: ‘Wij rectoren zijn te veel bestuurders geworden. We mogen best wat primairder denken, vanuit de reflex reageren.’ Zijn woordvoerder wijst op de klok, de volgende afspraak wacht. ‘O ja!’ zegt Stolker, maar zet zijn betoog nog geruime tijd voort. ‘Neem nou dat gedoe met Han ten Broeke, afgelopen weekeinde. Ik had ook kunnen denken: laat gaan, het is zaterdagavond. Maar nee, hoppa, zeggen wat je vindt, ook als bestuurder.’

Hij refereert aan een incident, een paar dagen eerder, toen hij even zijn tanden liet zien. In een ruzietje op Twitter tussen VVD-Kamerlid Han ten Broeke en Nadia Bouras betreft Ten Broeke plots zijn alma mater @unileiden in het gesprek. Het heeft iets weg van klikken bij de baas. Daarop twittert de rector: ‘Slechte tweet van alumnus Han ten Broeke. Zo ken ik ’m niet. Debatteren – ook op Twitter – doe je op inhoud, en nooit ad hominem. En al helemaal niet door de werkgever er bij te betrekken.’ De volgende ochtend gaat Ten Broeke door het stof.

Carel Stolker
@CarelStolker

Slechte tweet van alumnus Han ten Broeke. Zo ken ik ’m niet.

Ook bij de Raad van Decanen in de eeuwenoude curatorenkamer is de academische vrijheid onderwerp van gesprek. Het is rond borreltijd, er wordt lekker gegeten en gedronken. Stolker schenkt een biertje in. Joanne van der Leun (54) krijgt het woord. Ze is de huidige rechtendecaan en mag dus naast de rector magnificus zitten – tradities zijn belangrijk in Leiden. Van der Leuns faculteit is het brandpunt van de discussie over academische vrijheid. Vooral verschillen van inzicht over de islam trekken daar een diepe scheidslijn door de gelederen.

Het drukt bepaald niet op Van der Leuns gemoed. Monter zegt ze: ‘Er houden zich bij ons allerlei mensen bezig met de islam. De ene helft zegt dat de islam een gevaar is, en de andere helft bestrijdt dat. Prima toch?’

De decanen vertrouwen graag op hun gezonde verstand. Richtlijnen beginnen waar het denken stopt, zo klinkt het. Wie op de rechtenfaculteit een broeierige sfeer hoopt aan te treffen, komt bedrogen uit. Het is er heel gewoon dat de ideologische ervijanden die elkaar in opiniestukken fileren, gebroederlijk staan te keuvelen bij de koffieautomaat. Dat is mede het resultaat van een bestuurderstrucje: zet tegenpolen bij elkaar op de gang. Dan weet je in elk geval zeker dat ze elkaar tegenkomen.

Gespannen sfeer

Het Van Vollenhoven Instituut (VVI) – van alle instituten op de rechtenfaculteit het meest begripvol ten aanzien van de islam – organiseert zijn eigen rijsttafels. Maar Afshin Ellian en voormalig VVI-hoogleraar Maurits Berger, lichtjaren uiteen in het sharia-debat, konden rustig een hapje gaan eten en over de kinderen praten.

In 2005, kort na zijn aantreden als rechtendecaan, kreeg Carel Stolker het flink voor zijn kiezen. Het was de tijd van de Deense Mohammed-spotprenten. Naar goed gebruik kwam het op de faculteit tot een knallend debat, ditmaal tussen Afshin Ellian en de Haagse imam Fawaz Jneid.

Op zijn kamer vertelt Ellian (62) hoe gespannen de sfeer was. ‘Het was een heel beladen moment. Er waren wel tien agenten en beveiligers. De zaal zat vol salafisten. Carel krom op het podium, lachte het publiek vriendelijk toe en zei: “Nou, wat ontzettend leuk dat jullie er zijn!”’

Een paar jaar later beslechtte Stolker na drie decennia de affaire-Wouter Buikhuisen. Het voorstel van die Leidse criminoloog om onderzoek te doen naar de sociobiologische

aspecten van crimineel gedrag, leidde eind jaren zeventig tot een hetze in de media. Buikhuisen kreeg te maken met bommeldingen en doodsb bedreigingen.

De universiteit liet hem vallen, waarop Buikhuisen verbitterd de wetenschap verliet en emigreerde. Buikhuisens lot greep Stolker aan, en in 2009 zocht hij de bejaarde criminoloog op in Spanje. Stolker maakte namens de universiteit officiële excuses. Buikhuisen zei door diens optreden eindelijk *'peace of mind'* te hebben en kwam zelfs nog een lezing geven in Leiden.

Kogelwerend glas

“Het is knap dat Stolker zo'n kruiwagen met kikkers die alle kanten opspringen, überhaupt in beweging weet te houden'

Geerten Waling (31), historicus aan de Universiteit Leiden, looft Stolker. Maar hij maakt zich ook zorgen: 'Stolker is zo ongeveer de enige bestuurder die de daad bij het woord voegt. Veel anderen wezelen weg.' Waling vat Stolkers inspanningen bondig samen: 'Knap dat hij zo'n kruiwagen met kikkers die alle kanten opspringen, überhaupt in beweging weet te houden en er ook nog een *selling point* van kan maken.'

Waling zelf kwam eerder dit jaar in aanvaring met Leo Lucassen, die als hoogleraar sociale geschiedenis werkzaam is in Leiden. Een twittersprek over nazi-vergelijkingen ontaardde in een bittere woordenstrijd. Prompt zette tv-programma *Buitenhof* de collega's tegenover elkaar aan tafel. Bij menige werkgever zouden de zenuwen toeslaan. Stolker vond het 'een geschenk uit de hemel'. Voorafgaand aan de uitzending stuurde de rector beiden een mailtje: succes, maar maak er geen straatgevecht van. En na afloop: ik ben trots op jullie.

'Als je Stolker bezig ziet, denk je: hè gelukkig, het bestuur van de universiteit bestaat niet alleen maar uit apparatsjiks,' zegt Lucassen (58). Toch moet zelfs Stolker, geprezen om zijn vrolijkheid, soms zijn best doen om niet onaardig te worden. Bijvoorbeeld eind mei, wanneer in een Haags zaaltje een advies van de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen wordt gepresenteerd. Kern van het verhaal is dat het best goed gaat met de vrijheid van wetenschapsbeoefening in Nederland. Er is, vindt de KNAW, weinig reden tot zorg.

“Het gaat wel goed, schrijft u? Afshin Ellian heeft al 15 jaar beveiliging nodig’

Stolker veegt in Den Haag de vloer aan met het advies. ‘Het gaat wel goed, schrijft u? Mijn hoogleraar Afshin Ellian heeft al vijftien jaar persoonsbeveiliging nodig. Zijn werkkamer bevindt zich achter kogelwerend glas!’ De KNAW mag dan het geweten van de wetenschap worden genoemd, Stolker besteedt zijn geweten niet graag uit.

Na afloop staat hij nog lang na te praten. Er wordt alweer gelachen. ‘Ellian, Cliteur, Lucassen, Bouras, het zijn helden en ik ben op allemaal even trots.’ Na een zucht: ‘Maar ik heb er wel mijn handen vol aan.’

Wapenzusters in het buitenland

De University of California in Berkeley is van oudsher een universiteit waar het vrije woord de ruimte krijgt. De laatste jaren is Berkeley ook de plek waar de komst van (extreem-)rechtse sprekers leidt tot protesten en soms zelfs tot geweld op de campus. Het bewoog de in juli 2017 aangetreden chancellor Carol Christ tot een scherp pleidooi tegen censuur en vóór het tonen van botsende standpunten. ‘Dat is wie we zijn,’ schreef ze. Haar studenten kunnen erop rekenen dat de universiteit in fysieke zin een safe space is, maar moeten ook beseffen dat blootstelling aan extreme meningen hoort bij goed onderwijs.

Van dezelfde strekking was *The Chicago Statement*, in 2015 naar buiten gebracht door de University of Chicago. Dat zich de laatste jaren steeds meer Amerikaanse universiteiten achter dit protocol scharen, illustreert dat het probleem groot is, maar ook dat de bereidheid er iets aan te doen, toeneemt.

Dichter bij huis, aan de Vrije Universiteit Brussel, brak rector Caroline Pauwels in mei een lans voor vrije meningsuiting. Aanleiding was het feit dat demonstranten de komst Theo Francken, de rechtse staatssecretaris voor Asiel en Migratie, wilden dwarsbomen. Uiteindelijk was er wel protest tegen Francken, maar kon diens lezing ongehinderd doorgaan.

[Joppe Gloerich](#)

Joppe Gloerich (1983) schrijft voor de redactie Kennis & Cultuur van Elsevier Weekblad.

GERELATEERDE ARTIKELEN

STUDIE & WERK
[\(https://www.elsevierweekblad.nl/onderzoek/achtergrond/2018/06/maakt-het-uit-waar-je-studeert-2-623393/\)](https://www.elsevierweekblad.nl/onderzoek/achtergrond/2018/06/maakt-het-uit-waar-je-studeert-2-623393/)

Salarissen vergeleken: maakt het uit waar je studeert?

[\(https://www.elsevierweekblad.nl/onderzoek/achtergrond/2018/06/maakt-het-uit-waar-je-studeert-2-623393/\)](https://www.elsevierweekblad.nl/onderzoek/achtergrond/2018/06/maakt-het-uit-waar-je-studeert-2-623393/)